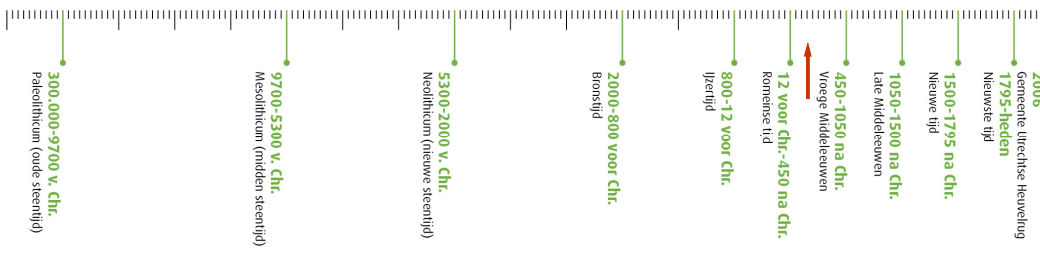

Graven in het groen

Schitterende archeologische vondst langs de A12

Jaargang 1, nr. 2

Een schitterende vondst

De natuurgebieden tussen Driebergen en Odijk ten zuiden van de A12 zijn in 2008 het decor voor een spannende gebeurtenis voor een amateur-archeoloog uit de omgeving. In een van de hopen grond die zijn opgeworpen na afgraving van het terrein voor een vernattingproject van de natuurgebieden doet hij een zeer bijzondere vondst: een glimmende gouden spiraal, onaangetast door de tand des tijds.

De spiraal bestaat uit een strip 22-karaats goud van 7 mm breed, 4 mm dik en 143 mm lang, die in twee slagen is opgerold. Het uiteinde is afgekap. De strip is oorspronkelijk dus langer geweest.

Oud goud

De wijze van afkapping en de samenstelling van het goud tonen veel overeenkomsten met gouden voorwerpen uit de vroege middeleeuwen die zijn gevonden in de omgeving van Dorestad, het huidige Wijk bij Duurstede. Om deze reden wordt ook van deze spiraal een vroeg-middeleeuwse oorsprong vermoed.

Gouden spiraal gevonden ten zuiden van de A12 bij Driebergen

Draagbaar fortuin

De goudstrip is opgerold om het goud makkelijk te kunnen vervoeren; het is een draagbaar goudbaartje. Spiralen konden gemakkelijk aan een koord of een riem worden gehangen en zo relatief veilig worden meegenomen. Dit gebruik is bekend uit de vroeg-middeleeuwse periode, vooral in Noorwegen worden veel van dergelijke opgerolde goudbaartjes gevonden. Deze spiralen dateren voornamelijk uit de zesde eeuw na Chr en het is daarom zeer waarschijnlijk dat ook dit baartje zesde-eeuws is.

Het baartje kan zijn gebruikt door een edelsmid om er sieraden of munten van te maken, maar goudstrippen werden in deze periode eveneens als betaalmiddel gebruikt.

De goudstrip is op dezelfde wijze afgekap en afgebroken als een vroegmiddeleeuwse goudbaar uit Dorestad. Dorestad, bij het huidige Wijk bij Duurstede, was in de Karolingische periode (725-900 na Chr.) een belangrijk handelscentrum, maar ook al eerder, in de Merovingische periode (450-725 na Chr.), bestond hier een nederzetting van belang.

Kleingeld of kapitaal

Een gouden munt werd in deze periode zeker niet gezien als 'wisselgeld'. Goud had een hoge status, passend bij de 'machtigen der aarde'. Eén gouden munt, met een gemiddeld gewicht van circa 1 gram, vertegenwoordigde een waarde vergelijkbaar met bijvoorbeeld een biljet van 500 euro. Hiermee kocht je geen brood, maar eerder een paard!

Het ringbaartje weegt iets meer dan 20 gram. Hieruit konden dus nog zo'n 20 gouden munten worden gemaakt. Deze kleine spiraal vertegenwoordigde dus een aanzienlijk kapitaal!

Verloren

Het gouden ringbaartje is een geïsoleerde vondst. Er zijn geen andere voorwerpen uit de vroege middeleeuwen in de nabije omgeving aangetroffen, en ook zijn er geen zesde-eeuwse nederzettingen of andere vindplaatsen in de omgeving bekend.

Het lijkt erop dat het ringbaartje hier ter plaatse bij toeval is verloren. Wellicht doorkruiste een rijke handelaar de heuvelrug en verloor hij op zijn onfortuinlijke tocht een fortuin.

De waarde van het goudbaartje in de zesde eeuw zal groot zijn geweest, vergelijkbaar met twintig gouden munten.

Zien en beleven

Het goudbaartje is ook te bezichtigen. Het Rijksmuseum van Oudheden in Leiden heeft het opgenomen in haar vernieuwde vaste collectie 'Archeologie van Nederland'. Meer informatie kunt u vinden op www.RMO.nl

Tentoonstelling van het Driebergse goudbaartje in het Rijksmuseum van Oudheden in Leiden in 2010.

Het goudbaartje vertegenwoordigde in de zesde eeuw een aanzienlijk kapitaal, vertaald naar huidige maatstaven vergelijkbaar met een kleine auto.

Meer lezen

Meer informatie over dit goudbaartje kunt u lezen in Westerheem. In dit tijdschrift over archeologie verscheen in 2010 een artikel over het goudbaartje:

Willemsen, A., A. Hoogendoorn en T. van Rooijen, *Een vroeg-middeleeuws goudbaartje ter hoogte van Odijk*, Westerheem 59-1, 2010. pag. 56-59

COLOFON

Dit is een uitgave van de gemeente Utrechtse Heuvelrug

Tekst: Annemarie Luksen-IJtsma

Voor meer informatie: www.gemeenteutrechtseheuvelrug.nl

> wonen & leven > natuur, landschap, cultuurhistorie en archeologie > archeologie

Archeologie

GEMEENTE
UTRECHTSE HEUVELRUG